

พฤติกรรมสุขภาพกับภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด
ของวัยก่อนสูงอายุ พื้นที่เฝ้าระวังจังหวัดกาญจนบุรี

กัญญา โพธิ์ปิติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยประชากรและสังคม)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

พฤติกรรมสุขภาพกับภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดของวัยก่อนสูงอายุ
พื้นที่เฝ้าระวังจังหวัดกาญจนบุรี

HEALTH BEHAVIORS OF THE PRE-AGEING AND RISK FACTORS OF CARDIOVASCULAR
DISEASES : A STUDY BASED ON KANCHANABURI DSS DATA, THAILAND

กันยา โพรพีตี 5036090 PRPR/M

ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วาทีณี บุญชะลิกย์, Ph.D., กาญจนา ตั้งชลทิพย์, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมสุขภาพ และภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดของวัยก่อนสูงอายุ และค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดของวัยก่อนสูงอายุ รวมถึงเสนอแนะแนวทางประกอบการพิจารณาส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด โดยใช้ข้อมูลของโครงการกาญจนบุรี ปี พ.ศ.2547 ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างอายุ 40-59 ปี จำนวน 4,895 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด ด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ และสถิติการถดถอยโลจิสติก

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า วัยก่อนสูงอายุมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ โดยบริโภคอาหารรสเค็มจัด ร้อยละ 29.3 อาหารรสหวานจัด ร้อยละ 18.0 อาหารมัน/กะทิ ร้อยละ 16.1 ออกกำลังกายเพียง ร้อยละ 8.0 ดื่มเหล้า/เบียร์/ไวน์ ประมาณ ร้อยละ 50 และสูบบุหรี่ ร้อยละ 40.1 ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่สูบบุหรี่มากกว่า ร้อยละ 90 และพบว่าวัยก่อนสูงอายุชายมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงกว่าหญิง ในกลุ่มผู้ที่มีภาวะเสี่ยงต่อโรคหัวใจและหลอดเลือด พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.7) เป็นโรคความดันโลหิตสูง เมื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลร่วมต่อภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด พบว่าวัยก่อนสูงอายุชายมีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดต่ำกว่า วัยก่อนสูงอายุหญิง ซึ่งแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และการศึกษาอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษานี้ วัยก่อนสูงอายุหญิงมีภาวะน้ำหนักเกินมากกว่าชาย ในการศึกษาพบว่าวัยก่อนสูงอายุก่อนอายุ 40-49 ปี มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดต่ำกว่ากลุ่มอายุ 50-59 ปี วัยก่อนสูงอายุที่มีดัชนีมวลกาย < 25 กก./เมตร² มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดต่ำกว่ากลุ่มที่มีดัชนีมวลกาย ≥ 25 กก./เมตร² และวัยก่อนสูงอายุที่เคยสูบบุหรี่ประจำ มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับผลการวิเคราะห์การดื่มเหล้า/เบียร์/ไวน์ มีบางประเด็นแย้งกับองค์ความรู้เป็นเพราะข้อจำกัดของข้อมูล

ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐร่วมกับชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพคนในชุมชนให้ห่างไกลจากโรคหัวใจและหลอดเลือด และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ให้มีสุขภาพกายและจิตดี รวมทั้งคุณภาพชีวิตที่ดีในวัยสูงอายุ

คำสำคัญ : พฤติกรรมสุขภาพ / โรคหัวใจและหลอดเลือด / วัยก่อนสูงอายุ

HEALTH BEHAVIORS OF THE PRE-AGEING AND RISK FACTORS OF
CARDIOVASCULAR DISEASES : A STUDY BASED ON KANCHANABURI
DSS DATA, THAILAND

KUNYA POTIPITI 5036090 PRPR/M

M.A. (POPULATION AND SOCIAL RESEARCH)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : WATHINEE BOONCHALAKSI, Ph.D.,
KANCHANA TANGCHONLATIP, Ph.D.

ABSTRACT

The objectives of the study were (1) to study demographic, social and economic characteristics, health behaviors and risk factors of cardiovascular diseases among the pre-ageing population, (2) to find out factors relating to risk of having cardiovascular diseases among the pre-ageing, and (3) to suggest guidelines for health promotion and prevention of cardiovascular diseases. A total of 4,895 cases in the KDSS 2004 database aged 40 - 59 years were the samples. Frequency, percentage, and mean were used to describe the data while chi-square and logistic regression were applied to test the relationships between factors and the risks of having cardiovascular diseases.

Results showed that the pre-ageing had behaviors that may lead to cardiovascular diseases. These behaviors included consuming food which is salty (29.3%), sweet (18.0%), and greasy (or with coconut milk) (16.1%). Only 8.0% of them did exercise while 50.0% of them consumed whisky/beer/wine. About 40.1% of them were smoking, and within this group, it showed that more than 90.0% of them smoke regularly. Research indicated that the pre-ageing male has higher risk behavior than the female. Among those who had risk of cardiovascular diseases, most of them (65.7%) had hypertension. It was found that the male pre-agers had risk of cardiovascular diseases less than the females. It was in contrast to the set hypotheses and other studies. This may be because the numbers of overweight females in this study was higher than males. The study also revealed that the pre-ageing in the age group of 40-49 years had less risk of having cardiovascular diseases than those in the age group of 50-59 years. Those pre-ageing with body mass index (BMI) less than 25 kg/m² had less risk of this disease compared to those with BMI more than or equal to 25 kg/m². The ex-smoker had significantly higher risk of cardiovascular diseases than those in the non-smoking group. Some aspects regarding consumption of whisky/beer/wine were in contrast to the previous body of knowledge; this may seem from the limitations in data.

It is recommended from the research results that health activities should be promoted to prevent cardiovascular diseases among pre-ageing people in a community and to prepare their readiness regarding physical and mental health before they become the aging population of the future.

KEY WORDS: HEALTH BEHAVIORS/CARDIOVASCULAR DISEASES/
PRE-AGEING

119 pages